

Maapõue strateegia töörühma 4. koosoleku protokoll

Toimumise aeg: 29.02.2016, kl 13.00 – 16.30

Toimumise koht: Keskkonnaministeerium, Narva mnt 7a, Tallinn

Osalesid:

Keskkonnaministeerium: Ado Lõhmus, Kätlin Mandel, Rein Raudsep, Tiit Kaasik, Maris Saarsalu, Aire Rihe;

Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium: Kalev Kallemets, Ando Leppiman, Joel Peetersoo;

Maa-amet: Reet Roosalu;

Eesti Geoloogia Selts: Tarmo All, Anne Põldvere;

Tallinna Tehnikaülikool: Atko Heinsalu;

Enno Reinsalu;

Tartu Ülikool: Leho Ainsaar, Erik Puura;

Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit: Rein Voog;

OÜ Eesti Geoloogiakeskus: Margus Raha.

Puudusid:

Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium: Kaupo Reede;

Eestimaa Looduse Fond: Silvia Lotman;

Rahandusministeerium: Tiit Oidjärv, Aet Tummeleht;

Eesti Maaülikool: Kalev Sepp;

Riigikantselei: Eili Lepik;

Tartu Ülikool: Tõnu Meidla.

Juhatas: Ado Lõhmus

Protokollis: Tiit Kaasik

Päevakord

1. Ülesannete tabelist
2. Alltöörühmade töö ülevaade.
3. RITA taotlus.
4. Strateegia konverentsist.

Alljärgnevalt ülevaade avakoosolekust käsitletud teemade kaupa

- 1. Ado Lõhmus: tegi sissejuhatuse ja tutvustas päevakorda.**
- 2. Tiit Kaasik rääkis ülesannete tabelist.** Kõigi alltöörühmade ülesandeid koondava tabeli mõte on suures plaanis fikseerida iga alltöörühma ülesanded ja seeläbi kogu strateegia sisu ja piirid. Tabeli esimeses veerus on eelnõuna strateegia aluspõhimõtted. Järgnevas veerus on aluspõhimõttega seonduv alltöörühma ülesanne ja järgnevas ülesandega seonduvad konkreetsemad uurimisülesanded. St esimeses veerus on aluspõhimõtte ja järgnevates alltöörühma töö kirjeldus, mille abil peaks jõudma aluspõhimõttega seonduvate poliitikasuuniste sõnastamiseni. Tabelis on ka erinevate alltöörühmade uurimisülesannete põhimõttelised seosed. Uuendatud tabel on materjalide keskkonnas töörühma jaotises kättesaadav. Oluline on panna tähele, et alltöörühmade ülesanne on sõnastada strateegia aluspõhimõtted ja arengusuunad. Töös tuleks kinni pidada tabelis kokku lepitud ülesannetest ja piiridest.
 - Tekkis küsimus RaMi maavarade haldamist puudutava analüüsi ja 1. alltöörühma töö seoste kohta. RaMil on esialgne analüüs valminud. Täpsustame, kas see on AK või võib jagada ka töörühmaga. MKM ja KeM on selle analüüsi valmimisse sisendi andnud. Alltöörühmast peaks RaMi esindaja info kätte saama ja vajadusel täiendavatele vajadustele tähelepanu juhtima.

Otsuseid ei tehtud.

- 3. Ado tegi ettekande 1. alltöörühma tegevusest ja tulemustest. Ettekanne on protokollile lisatud.**
 - Leiti, et olemasolevaid teiste riikide ülevaateid peaks ilmselt täiendada.
 - Geoloogiateenistuse roll peaks olema geoloogiaalase tegevuse juhtimine Eestis. OÜ vormi peamine probleem rahastus. Vajalik on potentsiaalse geoloogiateenistuse vormi ja rollide analüüs.
 - Kaaluda, kas maapõue uuringute funktsiooni ja eesmärgi sõnastuses on ohtude osa ületähtsustatud või võiks sõnastust täpsustada.
 - Tehti ettepanek kaevandamise vastase hoiaku teemat vältida ja selle asemel rääkida teadlikkuse tõstmisest.
 - Ado selgitas, et oleme valinud kommunikatsiooni konsultandi. Lepingut veel ei ole. Konsultandi ülesanne on toetada strateegia koostamisest teavitamist ja avalikkuse kaasamist. Kommunikatsiooni korraldamise raames on kavas läbi viia ka küsitlus, selgitamaks inimeste suhtumist maapõue valdkonnaga seonduvasse. MKM lubas saata ettepanekud arvamusküsitluse küsimuste sõnastamiseks.
 - Leiti, et riigi funktsioonide seire eesmärk võib olla liiga ambitsioonikas. Sellest lähtuvalt peaks seire maht praegusest 10x suurem olema. Alltöörühmas peab läbi analüüsima, kas sõnastus ja eesmärk on mõistlikud.
 - Reedel 04.02 on riigi ülesannete ja korraldusliku analüüsi alltöörühma koosolek. Teemaks eelkõige geoloogia kompetentsikeskuse ja geoloogiateenistuse küsimused.

Otsuseid ei tehtud.

- 4. Joel Peetersoo tegi ettekande 2. alltöörühma tegevusest ja tulemustest. Ettekanne on protokollile lisatud.**
 - 2. uuringusuuna eesmärk on tuvastada meie maavarade konkurentsivõime võrreldes teiste riikidega. Tekkis küsimus, kas maavara kasutamise tingimusi arvestatakse. Leiti, et üldise pildi

saab ka ilma selleta. Vajalik on alltöörühmade koostöö ja 4. alltöörühma sisend. Selge on see, et kõik mõjud ja tingimused ei olegi teada ja vajalik on kavandada uuringuid.

- Konkurentsivõime analüüsis on käsitletud ekspordipotentsiaaliga maapõue ressursse. Erinevate ressursside potentsiaal on selgelt erinev. Analüüs peamiselt olemasoleva teabe koondamine, suuri töid ei tellita. Detailsus ei ole suur, kk mõjude arvestamine ei ole tingimata selles faasis oluline.
- Teema on tehnoloogiad, nende väljatöötamine ja riigi osa selles. Tehnoloogia võib olla ärisaladus, mis annab konkurentsieelise. Kogu info avalikustamisel see äriliselt ei toimiks. Kui detaili riik uuringutes peaks minema, mida võiks üldse avalikuks teha. Leiti, et riigi tööde detailsus ei tohiks olla suur (nt ngu praegu kavandatud hinnangud strateegia raames +/- 50%).
- Maapõue ressursside majandusliku potentsiaali ja edasise tähelepanu põhjenduse leidmine on strateegia protsessi raames kindlasti oluline. Tehnoloogiate fikseerimine ei tohiks olla eesmärk.
- 4. uurimisülesanne annab juurde sotsiaalse mõõte. Tulemuseks analüüsi raport. Leiti, et selle analüüsi puhul ei peaks keskenduma ainult Lääne- ja Ida-Virumaale, maavarad levivad ka mujal. Seega peaks analüüs puudutama ka mujal levivaid maavarasid või täpsustada ülesannet.

Otsuseid ei tehtud.

5. Rein Raudsep tegi ettekande 3. alltöörühma tegevusest ja tulemustest. Ettekanne on protokollile lisatud.

- Tekkis küsimus, kas potentsiaalsete maavarade uurimisega peaks tegelema riik või ettevõtte. 1. alltöörühm peaks tegelema selle küsimusega. Vajalik koostöö 3. alltöörühmaga.
- **Töörühmale püstitati ülesanne: visioneerida teadus- arendusprogramm järgmiseks 10 aastaks.**
- Leiti, et maapõue ressurssidest peaks uurima pigem seda, mis omab turgu.
- Hariduses on probleemiks ka õpetajate puudus ja kompetentsid.
- **Töörühm peaks töötama välja ka programmi õppetegevuse arendamiseks.**
- MKM seisukoht on, et riik ise uurib maavarasid tasemini, mille alusel saab teha kontsessioonilepingu. Kaaluda tuleb ka riigi ettevõtte asutamist ressursi arendamiseks. Riik peaks tegema ära ka teise taseme (pre-feasability) uuringu. 1. alltöörühm peab seda teemat analüüsima.

Otsus:

- **Töörühm visioneerib oma töö käigus teadus- arendusprogrammi järgmiseks 10 aastaks.**
- **Töörühm töötab välja põhimõttelise programmi õppetegevuse arendamiseks.**

6. Tiit Kaasik tegi ettekande 4. alltöörühma tegevusest ja tulemustest. Ettekanne on protokollile lisatud.

- Leiti, et korrastamine peab laienema ka jäätmetele.
- Juhiti tähelepanu, et alltöörühmad on juhitud erinevalt. Töörühm ongi üks koht ühtlustamiseks.
- Tehti ettepanek, et 4. alltöörühm võiks teha analüüsi, milliseid keskkonnauuringuid on vaja teha tuleviku maavarade jaoks. See annaks sisendi 2. alltöörühma tööle.

- Maavarad vs teised maakasutusviisid üks olulisim teema.
- Alltöörühmal vajalik tegevusplaan paika panna.
- Keskkonnaküsimustega tegelemiseks võiks luua regionaalsed mudelid, mis võimaldaks paremini erinevate tegevuste mõju prognoosida.
- Tehti ettepanek, et 3 ja 4 alltöörühm võiks uute maavarade teemal kokku saada ja arutada, mis võiks olla kummagi panus sellesse teemasse.
- Juhiti tähelepanu, et potentsiaalsete maavarade kõrval ei tohi ära unustada kasutatavaid maavarasid ja nendega seonduvaid teemasid.
- Leiti, et keskkonnamõju küsimused võiks olla lahendatud üldiste põhimõtete seadmisega. Nt mingid mõjukomponendid. Ka see, et kes ja mis faasis midagi teeb ja uurib.
- 4. töörühm peaks omama selgemat eesmärki, mis on oodatav tulemus. Nt võiks uurida mingeid juhtumeid ja nende alusel leida lahendusi.
- Üldises kontekstis leiti, et strateegia eesmärkide ja ülesannete seadmisel peaks püüdma olla realistlik. Liiga ulmeliste ja kalliste eesmärkide puhul ei pruugi miski realiseeruda.

Otsuseid ei tehtud.

7. **RITA.** Rein andis ülevaate KeMi RITA taotlusest.

- Küsiti, kas KeM taotlused prioritseeritakse. See ei ole vajalik.
- Toimus arutelu taotluste läbivaatamise ja rahastamise korralduse üle. Ettepanek taotluse maksumuseks parandada 1,5 miljonit.
- MKM tõi välja, et peamine teadmiste puudus on tehnoloogia pooles.
- KeM ja MKMi lähenemised erinevad. KeMil üldisem.
- Ehk enne oleks mõistlik teha ressursside uuringud ja siis minna tehnoloogia juurde.
- Ülikoolid soovivad ka üldist lähenemist, et nad ise saaks defineerida täpsemad teemad.

Otsus:

- **Taotluse summaks määratakse 1,5 miljonit.**
- **Kolmapäeva (02.03) õhtuks on oodatud töörühma tagasiside RITA taotlustele.**

8. **Konverents.** Eesmärk strateegia tutvustamine.

- Tutvustati konverentsi päevakava. **Saadame päevakava nädala jooksul (tähtaeg 04.03) ettepanekute esitamiseks.**
- Konverentsil anname ülevaate strateegia koostamisest ja esialgsetest arengusuundadest. Kui võimalik, siis ka tutvustatakse riigihalduse ministri analüüsi.
- Ettevõtjad tahavad konverentsile ka MKMi visiooni maapõue haldamisest. Võiks olla ettekanne ministrilt.
- TÜ pakub, et 20.10 korraldaks ülikoolid Rakvere konverentsi analoogi. Natuke ka strateegiast, rohkem ettevõtetele ja avalikkusele. Väljund ja fookus vajalik kokku leppida. Võiks olla ettevõtjate, teadlaste, rahvusvaheline osa, ametnikel väiksem.

Otsus:

- **Konverentsi sisu ja esinejate kohta esitada ettepanekud hiljemalt 04.03.**

9. **Järgmise koosoleku lepime kirjalikult kokku.**

Lisad:

- 1. Ado_ettekanne**
- 2. Joeli_ettekanne**
- 3. Reinu_ettekanne**
- 4. Tiidu_ettekanne**